

PRITARTA
Joniškio rajono savivaldybės tarybos
2012 m. spalio 4 d. sprendimu Nr. T-172

Joniškio lopšelis – darželis „Ažuoliukas“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„AUKIT, AUKIT AŽUOLIUKAI“

Joniškis
2011

TURINYS

Bendrosios nuostatos.....	3
Ugdymo principai.....	7
Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas, uždaviniai.....	8
Ugdymo turinys.....	9
Ankstyvasis amžius (1-3 m.)	10
Ikimokyklinis amžius (3-5 m.).....	16
Sveikatos saugojimo kompetencija.....	17
Socialinė kompetencija.....	19
Komunikavimo kompetencija.....	22
Pažinimo kompetencija.....	27
Meninė kompetencija.....	32
Ugymo metodai ir būdai.....	38
Ugdymo aplinka.....	39
Pedagogo, vaiko ir šeimos sąveika.....	40
Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas.....	41
Literatūra	42
Priedai.....	43

I BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas – Joniškio rajono savivaldybės lopšelis – darželis „Ažuoliukas“

Teisinė forma: savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė: ikimokyklinio ugdymo įstaiga

Įstaigos tipas: lopšelis-darželis

Adresas: Latvių – 2, Joniškis

Telefono numeris: 8-426 52363

Elektroninis paštas: azuoliukas228@gmail.com

VAIKAI IR JŲ POREIKIAI.

Lopšelyje - darželyje ugdomi 1-6 metų vaikai. Įstaigoje komplektuojama 10 grupių: 2- ankstyvojo, 5- ikimokyklinio, 1- specialiųjų poreikių ir 2 – priešmokyklinio amžiaus vaikų grupės.

Vaikų poreikiai - bendravimo su bendraamžiais, fizinio ir psichinio saugumo, pažinimo, saviraiškos bus tenkinami per vaiko kompetencijų ugdymą (si).

PEDAGOGŲ PASIRENGIMAS IR KVALIFIKACIJA.

Įstaigoje dirba 24 pedagogai: ikimokyklinio ugdymo specialistai, meninio ugdymo pedagogai, logopedai, spec. pedagogė. Visi grupėse dirbantys pedagogai turi ikimokyklinio ugdymo pedagogo išsilavinimą, taip pat jų gebėjimus atitinkančias kvalifikacines kategorijas.

TĖVŲ IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI.

Ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti šeimai ugdyti vaiką. Tėvų apklausa parodė, kad jie neprieštaruja pasirinktai meninei ugdymo krypčiai. Tėvų ir vietos bendruomenės apklausos duomenimis prieštaravimų siūlomai meninio ugdymo krypčiai nebuvo, todėl galima teigti, kad tėvų ir vietos bendruomenės nuomonė šiuo klausimu sutampa, tikimės sėkmingo tėvų ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo ateityje. Tėvai tenkina darželyje vedamų renginių meninis lygis. Jie noriai dalyvauja įstaigos organizuojamuose renginiuose. Bendri projektai, šventės, susirinkimai ir kita veikla padeda gerinti mūsų įstaigos bendravimą ir bendradarbiavimą su šeima.

Tėvų pageidavimu darželyje veikia prailgintos dienos grupė.

LOPŠELIO-DARŽELIO SAVITUMAS

Įstaiga įsikūrusi miesto centre, ją supa rajono kultūriniai objektai (Kultūros centras, J. Avyžiaus biblioteka, Meno mokykla, Kraštotyros muziejus, miesto parkas).

Tai lėmė, kad įstaiga pasirinko meninio ugdymo su etnokultūros akcentais kryptį.

Papildomas meninis ugdymas

Šiuo metu veikia papildomo ugdymo būreliai (dailės, choreografijos, muzikinio ugdymo), kuriuose dirba kvalifikuoti specialistai. Įstaiga teikia prioritetą menui, etnokultūrai ir yra sukaupusi didelę etnokultūros, meninės vaikų saviraiškos patirtį. Lopšelyje-darželyje sudarytos sąlygos vaiko pažintinių, kūrybinių galių puoselėjimui, tautinės savimonės ugdymui.

Papildoma dailės būrelio ir muzikinio ugdymo veikla vyksta pagal atskiras pačių pedagogų sukurtas programas, atsižvelgiant į vaikų amžiaus grupes.

Choreografijos būrelio veiklos planas rašomas kiekvienais ugdymo metais.

Ugdytiniai turi galimybę lankyti dailės būrelį. Kuriame ne tik mokosi dailės paslapčių, bet ir dalyvauja darželio, miesto, rajono, respublikiniuose ir tarptautiniuose konkursuose, parodose.

Norintys šokti vaikai lanko choreografijos būrelį. Šokėjėliai aktyviai dalyvauja įvairiose darželio, miesto, rajono šventėse.

Mažieji dainorėliai dalyvauja „Dainų dainelės“ konkursuose, kituose renginiuose.

Darželyje įkurtas pasakų kambarys, kuriame vaikai turi galimybę žaisti, kurti, vaidinti.

Įstaigoje organizuojamos šventės ir pramogos, kuriose puoselėjamos ryškios lietuvių liaudies tradicijos. Turime įsirengę senovinę „Seklyčią“, senovinių rakandų muziejų.

Specialiųjų poreikių tenkinimas

Specialusis ugdymas skiriamas vaikams, turintiems nedidelių, didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių.

Taikomos dvi ugdymo formos:

- visiška integracija
- dalinė integracija

Darželyje integruotai bendrosiose grupėse ugdomi vaikai su kalbos ir kitais komunikacijos sutrikimais. Teikiama logopedo pagalba.

Nuo 1994 m. veikia grupė vaikams su kompleksiniais sutrikimais. Tai vienintelė grupė rajone, kurioje kartu su vaikais ugdomi ir lavinami didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ugdytiniai.

Teikiama specialioji komandinė specialistų pagalba: specialiojo pedagogo, logopedo, kineziterapeuto, masažisto paslaugos.

Ugdymas organizuojamas pagal pritaikytas ugdymo programas. Kiekvienas vaikas ugdomas pagal jo poreikius ir galimybes atitinkančias programas, parengtas specialistų ir tėvų. Ugdymo procese derinamos grupinės ir individualios veiklos formos.

Specialioji pagalba teikiama, kai ją skiria įstaigos vaiko gerovės ugdymo komisija ir/ar pedagoginė psichologinė tarnyba.

2007 m. sutrikusios raidos vaikų grupė „Boružiukas“ pakeitė pavadinimą į „Ikimokyklinio ugdymo ir dienos socialinės globos neįgaliems vaikams grupė „Boružiukas“

Įstaigoje didelis dėmesys skiriamas komandiniam darbui. Pedagogai susibūrę į kūrybines grupes: etnokultūros, meninio, sveikatingumo ir gamtos mylėtojų.

FILOSOFINĖS UGDYMO KRYPTYS

Lopšelyje - darželyje vaikų ugdymas grindžiamas humanistine filosofija, kuri pabrėžia vaiko unikalumą, vaiko sveikatos puoselėjimo, saviraiškos ir savirealizacijos svarbą ugdymo(si) procese.

Įstaiga remiasi humanistinės krypties psichologų ir pedagogų C.Rogers, A.Maslow idėjomis. Jie teigia, kad ikimokyklinio amžiaus vaikų meninė veikla kompleksiskai vysto įvairius vaiko pojūčius, skatina visų vaiko kompetencijų reikalingų sėkmingai veiklai šiuolaikinėje visuomenėje plėtrą, ugdo teigiamas vaiko asmenines savybes. Šio amžiaus vaikui meninė veikla yra artima, labiausiai atspindi jo vidinį pasaulį, leidžia pasireikšti jo emocijoms, tenkina saviraiškos poreikį

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS IR STRATEGINIŲ DOKUMENTŲ SAŠAJOS

Mūsų nuomone labai svarbu įstaigoje sukurti gerą šeimų bendradarbiavimo, pedagoginio ir psichologinio konsultavimo sistemą, kad mūsų ugdytiniai galėtų kuo geriau tenkinti savo socialinius poreikius, kad aktyviau įstaigos veikloje dalyvautų tėvai. (Vaiko gerovės politikos koncepcija, 2003 rugpjūčio 20 dienos LR nutarimas Nr IX-1569)

Ikimokyklinėje įstaigoje turi būti sudaryta vaikui natūrali, džiugi buvimo aplinka, užtikrinama vaiko globa. Be to, turi būti saugoma ir stiprinama fizinė ir psichinė vaiko sveikata, sudaromos sąlygos, tenkinančios augančio organizmo poreikį judėti arba ilsėtis (Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija 1989)

Mes sudarome visas sąlygas ugdytiniui atsiskleisti, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą. Suteikiame galimybę išsakyti savo nuomonę, ją gerbiame. Vaikas turi teisę dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymuisi ir kt. Tai teigiama Jungtinių Tautų vaikų teisių konvencijoje ratifikuotoje 1995m. liepos 3d. LR įstatymu Nr.1-983. 12 str.

UGDYMO PRINCIPAI

Humaniškumo – gerbti vaiką kaip asmenybę, paliekant jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį

Meniškumo – ugdymo turinys sudarytas meninę veiklą integruojant į kitas ugdymo veiklas, aktualizuojant meninio ugdymo ir ugdymo menų kryptis, plėtojant ugdomąją įtaką vaiko jausmams, dvasinėms vertybinėms nuostatomis, protiniams, socialiniams kultūriniais gebėjimams ir fizinėms savybėms.

Tautiškumo – ugdyti būsimąjį tautos kultūros saugotoją ir kūrėją

Individualumo – ugdymo procesas organizuojamas atsižvelgiant į vaikų grupės ar į konkretaus vaiko ugdymosi poreikius, sudaromos sąlygos ugdymuisi vaikams, turintiems specialiųjų poreikių.

Tęstinumo – laiduoti kokybišką pereinamumą tarp ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo

Lankstumo – ugdymo procesas planuojamas lanksčiai ir koreguojamas pagal aplinkybes.

Visuminio ugdymo - atsižvelgiama į vaiko raidos, vaikų kultūros dėsninumus ir siekiama visų vaiko galių plėtotės.

TIKSLAS

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros taip pat etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

UŽDAVINIAI

1. Kurti pozityvius vaiko-šeimos-pedagogo santykius, grindžiamus partneryste, bendravimu ir bendradarbiavimu.
2. Gerinti ugdymo kokybę, taikant pažangias metodikas ir naujausias technologijas, įgyvendinant kūrybinius projektus, gerinant kūrybinių grupių veiklą.
3. Saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą.
4. Plėsti vaikų papildomo meninio ugdymo galimybes, ugdyti gebėjimą išreikšti savo patirtį taikant įvairius meninės raiškos būdus.
5. Sudaryti palankias sąlygas perimti tautos kultūros pagrindus, didesnę dėmesį skiriant mūsų regiono tradicijoms ir papročiams.
6. Plėtoti spec. poreikių vaikų visapusišką ugdymą ir jų integraciją į bendro ugdymo grupes.

UGDYMO TURINYS

ANKSTYVOJO AMŽIAUS UGDYMO TURINYS

Ankstyvojo amžiaus ugdymo turinys sudarytas remiantis šiuolaikinėmis psichologinėmis ir pedagoginėmis nuostatomis į vaiko ugdymą nuo gimimo iki trijų metų. Vaikas labiausiai proklauseris nuo suaugusiojo globos ir rūpinimosi, todėl suaugusysis turi suvokti ir tenkinti jo poreikius.

Ankstyvojo amžiaus ugdymo turinys programoje išdėstytas pagal vaikui aktualius poreikius.

Ugdant mažą vaiką išskiriamos šios svarbiausios poreikių sritys:

- Gyvenimo įgūdžių
- Žaidimas
- Pažinimas
- Bendravimas
- Kalba
- Judėjimas
- Kūrybiškumas

Programoje pateiktos atskiros sritys siejamos į vieną visumą, kad būtų harmoningai skatinama asmenybinė ir socialinė, pažinimo ir kalbos, fizinė ir judėjimo raida.

ANKSTYVASIS AMŽIUS (1 – 3 metų)

Ugdymo poreikiai	Gebėjimai	Vaiko veiksenos
Gyvenimo įgūdžių	Geba pats pavalgyti	Valgo maistą šaukštu pats Geria iš puoduko Pavalgęs bando naudotis servetėle Savarankiškai randa savo vietą prie stalo Bando valgyti imdamas maistą šakute.
	Bando pats praustis	Mėgsta žaisti su vandeniu Kiša rankas į vandenį ir pamėgdžiodamas plekšnoja šlapiomis rankomis per veidą. Paima iš suaugusiojo rankšluostį ir šluostosi rankas, veidą. Valosi dantis pamėgdžiodamas. Savarankiškai randa savo rankšluostuką.
	Pradeda kontroliuoti tualetu reikmes	Sėdi ant puoduko arba vaikiško klozeto. Pasako žodžiu ar gestais, kad nori į tualetą. Pasiprašo į tualetą, net jeigu ir pavėluoja. Pasiprašo į tualetą laiku. Neprisišlapina miegodamas.
	Geba apsiauti	Nusimauna kojines. Nusiauna batukus, kai raišteliai atrišti ir palaisvinti. Apsiauna batus. Užsimauna kojines. Bando varstyti batukus.
	Geba apsilvilti drabužius	Užsideda ir nusiima kepurę nuo galvos. Pažįsta savo drabužius. Įkiša rankas į rankoves, kojas į kelnių klešnes. Nusivelka atsagstyta švarkelį, paltuką. Nusimauna atsegtas kelnes. Pakabina švarkelį (paltuką) ant kabliuko, kuris pritvirtintas vaiko ūgio lygyje. Apsivelka švarkelį, megztinį, marškinėlius. Susiranda drabužių priekį. Paveikslėliuose atpažįsta drabužius, juos pavadina. Bando drabužėliais rengti lėlės.
	Geba sagstyti sagas	Atsisega batų spaustukus. Žaidžia žaidimus su sagomis. Bando sagstyti drabužių sagas.
Žaidimas	Geba žaisti, perima žaidybinius veiksmus, būdus.	Manipuliuoja žaislais: apžiūri, nešioja, mēto, stumdo ir kt. Bando įsisavinti nesudėtingus veiksmus. Bando pakartoti paprasčiausias situacijas: migdo, maitina lėlytę, vežioja meškutį, veda pasivaikščioti šuniuką ir kt. Žaidžiant sujungia kelis tarpusavyje susijusius veiksmus (pamaitinti lėlę, paguldyti, aprengti ...). Supranta žaidimo užduotį. Žaidimams panaudoja žaislus-pakaitalus Deda 2-3 vienodas detales (kubelį ar plytelę) vieną šalia kitos ar vieną ant kitos.

		<p>Dėlioja 2 skirtingas detales (kubelį, trikampį). Žaidžia su savo statinėliais, suvokia jų paskirtį (namelis – lėlytei, būda – šuniukui ...) Naudoja statinius žaidžiant su žaislais. Atlieka įvairius veiksmus su didaktiniais žaislais (išdėlioti, surinkti, ridenti, sumauti žiedus ir kt.) Žaidžia su smėliu ir vandeniu panaudodamas formeles, kastuvėlius, kibirėlius. Pavaizduoja kai kurių personažų veiksmus (būti kiškučiais, pašokinėti kaip kiškučiai ...) Bando atlikti tam tikrus vaidmenis (mamos, gydytojos...) Žaidžia žaidimus, inscenizuoja. Savarankiškai konstruoja, žaidžia su statybinėmis detalėmis. Žaidžia žaidimus skirtus daiktų ir jų savybių suvokimui (spalva, forma, dydis, kiekis). Žaidžia žaidimus lavinančius pirštų judesius, kalbą, mąstymą, dėmesį (bokšteliai, dėžutės ir kt.).</p>
Pažinimas	Suvokia savąjį „aš“	<p>Save vadina vardu. Parodo į save pirštu paklausus, kur yra. Atpažįsta save veidrodyje, nuotraukose Turi aiškų kūno vaizdą. Atpažįsta ir parodo arba pavadina 6 ir daugiau kūno dalių. Bando piešti žmogų. Pradedą save vertinti „Aš geras“, „Aš blogas“ Gali pasakyti, kas jis-berniukas ar mergaitė. Žaidimų partneriais dažniausiai renkasi tos pačios lyties bendraamžius. Žodžiais pavadina išgyvenimus ar pojūčius: „Linksma“, „Skanu“, „Skauda“ ir t.t. Skiria savo asmeninius žaislus ir daiktus. Siekia būti savarankiškas. Gali ką nors padaryti: atnešti, paduoti, pakviesti ir kt. Bando save išreikšti mimika, veiksmu, judesiu, piešiniu. Piešia apskritimą su tašku viduryje ir spinduliais į visas puses, braižo vertikalias ir horizontalias linijas, „galvakojį“. „Groja“, dainuoja, šoka.</p>
	Domisi aplinkiniu pasauliu, atranda įvairius pasaulio pažinimo būdus.	<p>Deda paprašius 3 kaladėles vieną ant kitos.. Parenka panašius daiktus. Rašo savo raštu(keverzoja) Užmauna paprašius 5 žiedus ant stovelio. Parodo jo aplinkoje esantį daiktą, atitinkantį daiktą paveikslėlyje. Parodo įvardintą paveikslėlį Randa paprašius nurodytą knygele. Teisingai sudeda formas į 3 dalių formų dėžutes. Įvardija 4 žinomų daiktų paveikslėlius. Brėžia vertikalią liniją pagal pavyzdį. Brėžia horizontalią liniją pagal pavyzdį. Kopijuoja apskritimą. Lygina medžiagas. Parodo paprašius didelį ar mažą daiktą. Suderina 3 spalvas</p>

		<p>Deda paprašytas daiktą „į“, „ant“ ir „po“.</p> <p>Įvardija daiktus, kurie skleidžia garsus.</p> <p>Sudeda daiktą iš 4 vieną į kitą įdedamų dalių.</p> <p>Įvardija veiksmus.</p> <p>Palygina geometrinę figūrą su pavaizduota paveikslėlyje.</p> <p>Užmauna iš eilės 5 ar daugiau žiedų ant stovelio.</p>
	Geba domėtis gamta	<p>Domisi augalais ir gyvūnais, jų priežiūra.</p> <p>Žaidžia žaidimus su vandeniu.</p> <p>Žaidžia žaidimus su smėliu, išsiaiškina jo savybes.</p> <p>Stebi gamtos reiškinius (saulė šviečia, lietus lyja.)</p> <p>Žaidžia stalo žaidimus, varto knygeles, paveikslėlius su gėlėmis, daržovėmis, medžiais, gyvūnais.</p> <p>Piešia, aplikuoja, lipdo augalus, gyvūnus, gamtos reiškinius</p>
Bendravimas	Geba bendrauti su suaugusiais	<p>Mėgsta drauge veikti su suaugusiu (žaisti, vartyti knygeles, ridenti kamuoli, statyti bokštą ir kt.).</p> <p>Mėgdžioja suaugusiųjų, brolių, seserų veiksmus, kalbą, poelgius.</p> <p>Mimika, gestais išreiškia meilę, nuotaiką, nerimą, pyktį, susierzinimą, kaltę, gėdą. Žodžiu išreiškia norus.</p>
	Geba bendrauti su bendraamžiais	<p>Žaidžia su kitu vaiku, bet savą žaidimą.</p> <p>Žaidžia su 2-3 bendraamžiais.</p> <p>Paprašytas pasidalina žaislu, daiktu su kitu vaiku.</p> <p>Bando sulaikyti neigiamus jausmus.</p> <p>Individualiai ir grupelėmis klausosi skaitymo</p> <p>Domisi kitais vaikais, pats ieško draugo žaidimui.</p> <p>Reiškia palankumą: šypsosi, glosto, bučiuoja, vadina vardu ir kt.</p> <p>Savo teises gina protestuodamas.</p> <p>Pradedą domėtis vienas kitu: pavadina žaislus, veiksmus, prašo, komentuoja.</p>
Kalba	Geba patirti perteikti kalba	<p>Reaguoja į posmelius, garsų skambesį.</p> <p>Čiauškia norėdamas bendrauti.</p> <p>Gestikuliuoja rodydamas, ko nori.</p> <p>Reaguoja į „nieko nėra“</p> <p>Mėgdžioja įprastų daiktų naudojimą (puoduko, šaukšto...)</p> <p>Pamėgdžioja gyvūno balsą arba koku nors garsu įvardija gyvūną.</p> <p>Pratinasi atlikti nesudėtingus įpareigojimus (pvz.: atnešti žaislą, pavežti vežimėlį).</p> <p>Reaguoja į žinomų daiktų įvardijimą .</p> <p>Parodo (liečia) paveikslėlius knygoje, kai juos kas nors įvardija.</p> <p>Pavadina žmogaus ir gyvūno kūno(koja, ranka, galva, uodega ir t.t.), veido dalis (pvz.: burna, ausys, akys)</p> <p>Pasako paprašytas savo ir kitų artimųjų vardus.</p> <p>Atsako į klausimą „Kas tai yra?“, jei daiktas žinomas.</p> <p>Pasako „nėra“ arba „nieko nėra“.</p> <p>Reaguoja į žodžius „aukštai“ ir „žemai“ atitinkamais judesiais.</p> <p>Išreiškia savo norą žodžiais ir gestais.</p> <p>Parodo jo aplinkoje esantį daiktą, atitinkantį daiktą paveikslėlyje.</p>

	<p>Išlavėjusi kalba. Tikslesnė tartis</p>	<p>Atsako į klausimą žodeliais „taip“ arba „ne“. Pasisveikina su bendraamžiais ir pažįstamais suaugusiais, kai jam tai primenama. Įvardija daiktus, kuriuose dažnai mato aplinkui (kieme, grupėje, namie) Sako priminus „ačiū“, „prašau“. Reaguoja atitinkamai į dažnai pasitaikančius būdvardžius (pvz.: „šaltas“, „didelis“, „mažas“. Deda paprašytas daiktą „į“, „ant“, „po“. Vartoja kelis dažnai pasitaikančius būdvardžius (pvz.: „didelis“, „ karštas“...). Įvardija veiksmus. Atsako į klausimą „Ką (vardas) daro?“ Jungia daiktavardžius arba būdvardį ir daiktavardį į 2-jų žodžių junginį („kamuolys, kėdė“, „didelis kamuolys“. Jungia tarinį ir papildinį į 2-jų žodžių junginį (pvz.: „geria arbata“, „verda pietus“). Jungia daiktavardį ir veiksmažodį į 2-jų žodžių junginį („tėtis eina“). Vartoja galininko ir kilmininko linksnius. Jungia du žodžius nuosavybei išreikšti („tėtės mašina“). Atskiria paveikslėlių detales. Atsako į klausimą „ Kur...?“ Įvardija pažįstamų garsų šaltinius. Jungia daiktavardį, būdvardį ir veiksmažodį į 3-jų žodžių sakinius („ Tėčio didelė mašina“). Klauso nesudėtingų istorijų , pasakų. Pasako paklaustas savo lytį. Vykdo du nuoseklius nurodymus. Kalba su suaugusiuoju žaisdamas siužetinį žaidimą. Stebi ir įvardija pažįstamus TV personažus. Vartoja daugiskaitos formą. Vartoja veiksmažodžių esamąjį ir būsimąjį laikus. Klausia „Kas tas?“ , „Kas šitas?“ Vartoja įvardžius „aš“, „man“, „mano“. Vartoja „ne“ išreikšdamas, kad kažko nemėgsta arba atsisako. Vartoja savybinę daiktavardžio formą („tėčio...“) atsakydamas į klausimą „Kieno...?“ Vartoja kai kuriuos apibendrinančius žodžius („žaislai“, „gyvūnai“). Vartoja moteriškos ir vyriškos giminės būdvardžius. Taria visas balse (a,o,u,e,ė,i,y) Taria visus dvibalsius (au, uo, ie, ei ir kt). Perpranta kalbos funkcijas: išsako poreikius, informuoja apie buvusią patirtį, planuoja..</p>
<p>Judėjimas</p>	<p>Geba judėti laisvai, išlaiko pusiausvyrą, judesiai koordinuoti.</p>	<p>Gerai orientuojasi įprastoje erdvėje, žino, kur išdėlioti žaislai, daiktai, pats juos susiranda ir pasiima.</p> <p>Mėgsta, ką nors mėtyti, nutraukti, išversti, kelti triukšmą, slėptis. Mėgsta vežioti, stumdyti, tempti. Bėgioja su balionais, vėjo malūnėliais, paskui riedančius ir</p>

		<p>prisukamus žaislus. Mėgsta lipiti kopėčiomis. Suptis sūpynėmis, nusileisti nuo čiuožyklos. Bando ar važiuoja triračiu. Žaidžia su kamuoliu. Juda ar sustoja po signalo, juda nurodyta kryptimi. Nušoka nuo paaukštavimo, pralenda. Šokinėja abiem kojomis. Stovi ir vaikšto ant pirštų galų. Užlipa ir nulipa laipteliais statydamas vis kitą koją. Spiria ir meta kamuolį. Judėjimus atlieka susikibę rankomis (trypia kojomis, žaidžia „Traukinuką“).</p>
Kūrybiškumas	Judesio, lytėjimo ir regėjimo ryšys	<p>Pieštuku, kreidelėmis, pirštu pamirkytais dažais raito, braižo linijas per visą lapą. Atsiranda simboliai: spiralė, saulutė, kryžius, veidas. Atpažįsta ir naudojami šešiomis spalvomis. Eksperimentuoja dailės priemonėmis. Patinka minkyti, maigyti, volioti, suploti, suspausti, ištempti, pjaustyti lipdymo medžiagas. Klijuoja, lipina, tvirtina. Konstruoja iš atsitiktinių medžiagų. Kerpa žirklelėmis bukais galais. Žiūri iliustracijas, šeimos narių nuotraukas, dailės atvirukus, vyresniųjų vaikų dailės darbelius. Klausant muzikos aktyviai juda, šokdina žaislus, naudoja įvairius daiktus: kaspinėlius, skareles ir kt. Melodiją atkuria balsu, ritminiais judesiais. „Groja“ koku nors instrumentu. Mėgsta muzikuoti su vaikais ir suaugusiais. Ritmiškai eina, ploja, trepsi (rateliai). Imituoja įvairius judėjimus Klausosi linksmų ir ramių muzikos kūrinėlių.</p>

IKIMOKYKLINIO UGDYMO TURINYS

Ugdymo turinį reglamentuojančiose Bendrosiose programose, išsilavinimo standartuose akcentuojama asmens kompetencijos ugdymo svarba. Remiantis Europos Komisijos dokumentais nurodoma, kad kompetencija suprantama kaip daugiafunkcinė žinių, gebėjimų ir nuostatų visuma, būtina kiekvienam vaikui, kad jis sėkmingai tvarkytų savo asmeninį gyvenimą, siektų tobulėti, aktyviai dalyvautų visuomenės gyvenime.

Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcijoje pabrėžiama, kad ikimokyklinio amžiaus vaikas aplinkinį pasaulį suvokia kaip nedalomą visumą. Todėl ugdymo medžiaga atrenkama realios tikrovės modeliavimo būdu. Vaikui pateikiamas neskaidomas, apibendrintas jį supančios tikrovės – gamtos reiškinių, aplinkos daiktų, žmonių bei jų santykių ir veiklos, savojo „aš“ – vaizdas. Vaikas vedamas nuo artimų (mamos, tėvo, šeimos, namų aplinkos, gimtosios vietovės) prie tolimų reiškinių (socialinių grupių, visuomeninių santykių, tėviškės, gamtinės, daiktinės bei istorinės aplinkos, pasaulio ir kt.). vadovaujantis šia nuostata sudarytas programo ugdymo turinys.

Ikimokyklinio ugdymo programos turinys išdėstytas pagal kompetencijas.

Išskiriamos penkios vaikui ugdytis reikalingos kompetencijų grupės:

- **sveikatos saugojimo kompetencija – saugiai jaustis aplinkoje, aktyviai judėti, sveikai gyventi;**
- **socialinė kompetencija – pasitikėti savo jėgomis, būti palankiam aplinkiniams, tikėti jais;**
- **komunikavimo kompetencija – tenkinti poreikį bendrauti, įsiklausyti, išgirsti,**
- **pažinimo kompetencija – pažinti save ir kitus žmones kaip bendravimo partnerius, tyrinėti supančią aplinką, gamtą;**
- **meninė kompetencija – tenkinti saviraiškos ir kūrybinius poreikius,, patirti estetinius išgyvenimus, , įgyti meninės veiklos įgūdžių.**

**SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA –
saugiai jaustis aplinkoje, aktyviai judėti, sveikai gyventi**

- Įgyti elementarių žinių apie save, savo kūną, savo sveikatą.
- Suprasti supančioje aplinkoje tykančius pavojus.
- Augti sveikam, atspariam ligoms, laikytis asmens higienos.
- Siekti tapti stipriam, ištvėringam, vikriam, valingam, atkakliam, drąsiam.
- Tikėti savo jėgomis, teigiamai vertinti fizines galimybes, tobulinti savo kūną.
- Išreikšti save judesiu, siekti išraiškos kūrybiškumo, estetiškumo, savitumo.

Gebėjimai	3 metų vaikų veikseną	4 metų vaikų veikseną	5 metų vaikų veikseną
- Rūpinasi savo ir kitų saugumu bei sveikata	Žaidžia, juda, veikia, ilsisi, dalijasi įvairiais išgyvenimais su vaikais ir suaugusiais. Diskutuoja, dalinasi išpūdžiais apie artimus ir gerai pažįstamus žmones, apie tai, kaip išvengti bėdų, nesėkmių. Pasako vardą, pavardę. Kalbasi, kaip elgtis gatvėje. Klausosi skaitomų kūrinėlių. Žaidžia su paveikslėliais ir kt.	Žino savo adresą, miestą. Diskutuoja, kaip pereiti sankryžą. Dalyvauja susitikimuose su policininkais. Kalbasi apie saugumą namuose, kai lieki vienas.	Žino darželio adresą, tėvelio ir mamytės darbovietę. Kalbasi apie saugų eismą gatvėje, pėsčiųjų perėjoje. Domisi kelio ženklais.
- Žino ir vengia liesti aplinkoje esančias pavojingas medžiagas, buitines technikos prietaisus ir kt.	Aiškinasi degtukų paskirtį. Domisi elektros ir kitais prietaisais, jų saugiu panaudojimu. Diskutuoja apie vaistus.	Diskutuoja apie saugų elgesį kilus gaisrui. Aiškinasi, kaip elgtis prie vandens telkinių, ant ledo. Kuria darbelius naudodami žirkles.	Žino, kaip elgtis su ugnimi, prie ugnies. Diskutuoja, kam reikalingi plovikliai, skalbimo milteliai ir kiti cheminiai preparatai, bando suprasti jų naudą. Domisi įvairia buitine technika, jos panaudojimu.
- Domisi savo			

<p>kūnu, jo judėjimo galimybėmis, geba pavadinti pagrindines kūno dalis.</p> <p>- Geba savarankiškai laikytis higienos.</p> <p>- Geba jausti ir valdyti savo kūną laisvai judant ir žaidžiant.</p> <p>- Geba spontaniškai išreikšti savo nuotaiką, mintis, idėjas kūno poza, judesiu, muzika.</p>	<p>Žaidžia, juda atrasdamas įvairiausias kurios nors kūno dalies judėjimo būdus.</p> <p>Tyrinėja, kiek kūnas turi dalių ir kaip galima jas judinti.</p> <p>Kalbasi apie higieninių igūdžių ir įpročių svarbą. Prausiasi, naudojami muilu, rankšluosčiu.</p> <p>Pratinasi savarankiškai naudotis tualetu.</p> <p>Tvarkingai valgo, teisingai naudojami stalo įrankiais, naudojami vienkartinėmis servetėlėmis.</p> <p>Žaidžia gryname ore</p> <p>Tyrinėja, žaidžia, stebi, kaip juda kūnas, kuri kūno dalis juda daugiau.</p> <p>Įvairiais būdais vaikščioja, bėgioja, šliaužioja, ropoja, lenda, lipa, šokinėja, judina rankas, kojas liemenį.</p> <p>Žaidžia judrius žaidimus. Naudoja įvairias priemones, žaislus.</p> <p>Emocijas išreiškia judesiu. Laisvai improvizuoja. Vaizduoja įvairius procesus, gamtos reiškinius.</p> <p>Atranda įvairius judėjimo būdus – siūbuoja, suka rankas, juda skirtingu tempu.</p> <p>Skiria bendras ir asmeninės erdvės ribas</p>	<p>Tyrinėja, kokių kūno dalių judesiai leidžia kūnui keisti vietą erdvėje.</p> <p>Dailės priemonėmis vaizduoja kūno dalis</p> <p>Kalbasi apie dantukų higieną.</p> <p>Diskutuoja apie televizoriaus ir kompiuterio trūkumus ir privalumus.</p> <p>Žino apie daržovių svarbą žmogaus organizmui, apie saldumynų žalą.</p> <p>Aptaria, kaip rengtis įvairiais metų laikais, kalba apie drabužių paskirtį žmogui.</p> <p>Žaidžia judrius ir sportinius žaidimus, atlieka įvairius pratimus.</p> <p>Pajunta savo ir kitų asmeninę erdvę.</p> <p>Panaudoja šokių ratelio elementus.</p> <p>Kalbasi be žodžių, pavaizduoja mintis, idėjas judesiu.</p> <p>Bando improvizuoti.</p>	<p>Domisi, kokių kūno dalių judesiai pakeičia kūno formą.</p> <p>Žaidžia šešėlių teatro žaidimus.</p> <p>Taisyklingai valosi dantis.</p> <p>Kalbasi apie taisyklingą sėdėseną, apie mandagų elgesį.</p> <p>Domisi įvairiu maistu, jo naudingumu žmogaus organizmui.</p> <p>Rūpinasi savo drabuželiais, pasirenka juos pagal oro sąlygas.</p> <p>Aiškinasi gryno oro, gero maisto, švaros ryšį su sveikata.</p> <p>Juda greta kito, poroje, ratu, rikiuotėje. Stebi, mėgdžioja, įvertina, džiaugiasi, kartoja, laikosi žaidimo taisyklių, pratinasi paklusti ir vadovauti., perleisti vaidmenį ir atributus kitam.</p> <p>Vaizduoja įvairius procesus, gamtos reiškinius judesiu, mimika.</p>
---	---	---	--

**SOCIALINĖ KOMPETENCIJA -
pasitikėti savo jėgomis, būti palankiam aplinkiniams, tikėti jais**

- pasitikėti savimi ir savo gebėjimais, artimaisiais, pedagogais, draugais;
- suprasti savo jausmus, bendraujant su kitais, pajusti jų emocinę būseną;
- atskirti kas gerai ir kas blogai, derinti ketinimus ir veiksmus;
- elgtis savarankiškai, atlikti įsipareigojimus, suvaldyti savo norus ir įgeidžius;
- užjausti, padėti kitokios išvaizdos, neįprasto elgesio bendraamžiams ar suaugusiems;
- nusiteikti geranoriškam, palankiam bendravimui ir bendradarbiavimui su aplinkiniais žmonėmis;
- atrasti naujus patirties kaupimo būdus, orientuotis įvairioje socialinėje aplinkoje.

Gebėjimai	3 metų vaikų veiksmena	4 metų vaikų veiksmena	5 metų vaikų veiksmena
<p>Save suvokti kaip savarankišką, unikalų asmenį</p> <ul style="list-style-type: none"> - žino savo vardą, supranta, kad vardas paprastai įvardija asmenį. <p>- Geba</p>	<p>Diskutuoja apie savo, kitų vaikų, suaugusiųjų vardus. Žaidžia vardu žaidimus. Varto nuotraukas, albumus, juose atpažindamas save, savo šeimos narius.</p>	<p>Diskutuoja, jog tą patį vardą gali turėti keli žmonės. Atpažįsta kortelę su užrašytu savo vardu. Štampuoja, piešia, plėšo, kerpa nesudėtingas formas.</p> <p>Domisi draugais, jų</p>	<p>Diskutuoja apie gyvūnų, augalų vardus, pavadinimus. Pasako, koku vardu prasideda vardas. Žino savo vardą, pavardę. Bando kopijuoti. Pasako savo lytį. Štampuoja, piešia, plėšo, kerpa nesudėtingos formos raides</p> <p>Domisi, kokius</p>

<p>priklausančius daiktus sieti su savo asmeniu.</p>	<p>Pasakoja apie mėgstamus daiktus, žaislus, darbus. Piešia savo mėgstamus daiktus, žaislus.</p>	<p>žaislais, sumanymais, tariasi, dalijasi. Apibūdina skirtumus tarp savo ir kito vaiko, ir visiems bendrų žaislų, daiktų, jais draugiškai dalijasi</p>	<p>drabužėlius nešioja berniukai, kokius mergaitės. Žaidžia, tyrinėja, eksperimentuoja ir sužino apie daiktų įvairovę.</p>
<p>- Geba pažinti ir valdyti savo kūną</p>	<p>Tyrinėja ir įvardija kūno dalis. Apžiūri save veidrodyje Stebi, aiškinasi, kaip kūnas juda erdvėje: pirmyn, atgal, lėtai, greitai. Piešia, lipdo.</p>	<p>Aiškinasi, kad kiekvienas žmogus turi savo ūgį, svorį. Įžiūri mergaičių ir berniukų skirtumus. Domisi ir aiškinasi kokie kūno judesiai reikalingi darbams atlikti. Piešia, lipdo, kuria įvairias lėles vaidinimams. Klausosi skaitomų kūrinėlių.</p>	<p>Aiškinasi apie gyvybiškai svarbius poreikius – mitybą, virškinimą, kvėpavimą ir kt. diskutuoja apie kūno vystymąsi, lygina save dabar ir ateityje.</p>
<p>- Geba suvokti kai kurias savo dvasinio pasaulio paslaptis, suprasti savo ir kito savijautą ir ketinimus</p>	<p>Įvairių žaidimų metu pratinasi suvokti save, kaip turintį nuo kitų nepriklausomą vidinį pasaulį – norus, jausmus. Diskutuoja, kad kitas žmogus negali žinoti tavo būsenos (alkanas, sotus, skauda), kol jam nepasakei</p>	<p>Domisi, diskutuoja apie mitybą, virškinimą. Aiškinasi, kaip galima išvengti traumų. Supranta, vertina kas yra bloga ir kas yra gera</p>	<p>Domisi kaip ištikus bėdai padėti draugui, ligoniui. Stebi, aiškinasi, kaip kūnas vystosi, keičiasi, gimsta, auga, sensta, miršta. Lygina save su kitais šeimos nariais. Gerbia, užjaučia neįgalius, senyvo amžiaus žmones. Atidus, dėmesingas augalams ir gyvūnams.</p>
<p>- Geba suvokti, kas yra šeima, draugai, bendruomenė, jų tarpusavio ryšiai.</p>	<p>Žiūrinėja, varto nuotraukų albumus su šeimos nuotraukomis. Atpažįsta šeimos narius</p>	<p>Pasakoja apie savo šeimos narius, paaiškina giminystės ryšius: brolis, sesuo, pusseserė, teta, dėdė... Išsako savo nuomonę, kodėl šeimoje būtina vienas kitam padėti</p>	<p>Tyrinėja, sudarinėja schemas – šeimos medį. Domisi savo, savo senelių gyvenamosios vietos pavadinimais, adresais.</p>
<p>- Geba orientotis namų ir kitoje įprastoje aplinkoje.</p>	<p>Domisi bendravimo būdais, žmonių gyvenamos</p>	<p>Diskutuoja apie bendravimo svarbą žmogaus gyvenime. Vertina suaugusiųjų</p>	<p>Domisi suaugusiųjų gyvenimu. Diskutuoja apie</p>

<p>- Domisi gimtuoju miestu Joniškiu, šalimi, kurioje gyvena.</p>	<p>ypatumais. Suvokia, kas yra kaimynas.</p> <p>Domisi savo gyvenamąją aplinką, namais, darželiu.</p>	<p>pastangas.</p> <p>Kalbasi apie lietuvių liaudies šventes, tradicijas, papročius. Domisi Jonišchio krašto istorija. Varto nuotraukas, knygas apie gimtąjį miestą.</p>	<p>savarankiškumą įvairioje aplinkoje, pasitikėjimą savo jėgomis. Stebi žmonės, jų santykius, darbus įvairioje aplinkoje, įvairiose situacijose.</p> <p>Domisi gimtuoju miestu, įžymiais krašto žmonėmis, jų nuopelnais šaliai, miestui. Lankosi Jonišchio kraštotyros muziejuje, domisi miesto istorija. Dalyvauja miesto renginiuose, šventėse. Varto nuotraukas, knygas apie gimtą miestą, jo žymias vietas, žmones.</p>
---	---	---	---

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA -

tenkinti poreikį bendrauti, įsiklausyti, išgirsti, atpažinti, suprasti girdimą kalbą, kalbėti

- **Domėtis ir kalbėti su bendraamžiais, suaugusiais, pajusti jų išgyvenimus ir nuotaikas.**
- **Siekti tarpusavio supratimo, dalytis su kitais emocijomis, jausmais, mintimis, išsakyti bei apginti savo nuomonę.**
- **Pastebėti ir girdėti garsus, vaizdus, ženklus, raides, jausti kalbos grožį, vaizdingumą, nuotaiką.**
- **Dėmesingai išklaudyti ir išgirsti kalbėtoją.**
- **Kalbinę raišką sieti su kitomis raiškos priemonėmis.**
- **Būti tolerantiškiems turintiems kalbos negalią ir kitakalbiams.**
- **Gėrėtis savo krašto tarme.**
- **Būti vaikui taisyklingos kalbos pavyzdžiu.**

Gebėjimai	3 metų vaikų veiksmas	4 metų vaikų veiksmas	5 metų vaikų veiksmas
<ul style="list-style-type: none"> - Geba klausytis, išklaudyti, išgirsti. - Geba suvokti kalbos garsų, žodžių, sakinių, tekstų prasmę. 	<p>Išklausyti šalia esančius asmenis. Klausyti pokalbių, pasakojimų, sekimo, deklamavimo, skaitymo. Klausyti dainų, lopšinių ir kt. Stebi spektaklius, koncertus, šventines programas.</p> <p>Klausyti lietuvių liaudies pasakų, dainų, žaidimų, garsažodžių. Klausyti grožinės literatūros kūrinių. Aiškinasi nuolat girdimų atskirų žodžių, sakinių, garsų junginių reikšmes,</p>	<p>Klausyti dainų, pasakų, muzikos įrašų. Stebi spektaklius, koncertus, šventines programas.</p> <p>Klausyti lietuvių liaudies pasakų, dainų, žaidimų, garsažodžių, patarlių, priežodžių, pasakų be galo, poemėlių, greitakalbių. Aiškinasi sudėtingesnių ar rečiau vartojamų žodžių, sakinių</p>	<p>Klausyti įrašytos draugų, savo paties kalbos. Stebi spektaklius, koncertus, šventines programas.</p> <p>Klausyti lietuvių liaudies pasakų, dainų, žaidimų, garsažodžių, patarlių, priežodžių, pasakų be galo, poemėlių, greitakalbių, mišrių, erzinių, liaudiškų palinkėjimų, humoristinių eilėraščių, dainelių.</p>

<p>- Atkreipia dėmesį į kalbos grožį: skambesį, vaizdingumą, intonaciją, tempą, garsumą, toną, garsų tarimą.</p> <p>- Bendrauja su suaugusiais ir bendraam-žiais.</p> <p>- Geba įvardyti savo veiksmus. Išsako savo mintis, norus, poreikius.</p>	<p>prasmės.</p> <p>Domisi kalbos garsinėmis savybėmis: intonacija, tempu (lėtas, greitas). Klausosi skaitomų kūrinių, eilėraščių.</p> <p>Veikiant, žaidžiant, dirbant komentuoja, kalbasi su savimi. Diskutuoja apie elementarias kalbinio etiketo formules. Kalbasi, klausinėja, užkalbina, prašo.</p> <p>Įvardija kasdien matomus daiktus, gamtos reiškinius, gyvūnus, augalus.</p>	<p>prasmės. Klausosi įvairaus stiliaus tekstų: tautosakos, grožinės literatūros, informacinio, aprašomojo - publicistinio pobūdžio, eiliuotų kūrinių, laiško, receptų ir kt.</p> <p>Domisi kalbos tempu (vidutinis tempas), kalbos garsumu. Pastebi pauzes tarp žodžių, sakinių. Klausosi gamtos garsų, jų pamėgdžiojimų. Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą vardažodžiuose. Inscenizuoja girdėto kūrinių turinį, piešia jo temą. Įvairiais muzikos instrumentais išgauna vieną ar kitą ritmą, melodiją.</p> <p>Kalbasi, pasakoja, ką veikia dabar: ką piešia, ką daro... Pakartoja, pasako, jei kitas nesuprato. Pasakoja, aiškina, diskutuoja nusakydamas laiką, vietą, situaciją. Kalbasi su keliais vaikais iš karto.</p> <p>Įvardija dažnai matomus daiktus, žmonės, gamtos reiškinius, gyvūnus, augalus, atliekamus veiksmus.</p>	<p>Domisi tarmių ir bendrinės kalbos skirtumais. Aiškinasi įvairių tekstų, rašytinės ir sakytinės kalbos stiliaus skirtumais. Samprotauja, ginčijasi, komentuoja, pranešinėja, instruktuoja. Diskutuoja apie perkeltinės prasmės žodžius, dviprasmybes, humorą, fantaziją.</p> <p>Domisi kalbos tempu (monotoniškas). Atkreipia dėmesį į kalbos toną (malonus, draugiškas, meilikaujantis...). Išgirsta pirmą ir paskutinį bei žodžių viduryje esančius garsus. Inscenizuoja girdėto kūrinių turinį, piešia jo temą. Įvairiais muzikos instrumentais išgauna vieną ar kitą ritmą, melodiją.</p> <p>Pagalvoja, pasvarsto, planuoja savo veiklą. Kalba pasirinkdamas reikiamą balso toną, tembrą. Kalba, pasakoja, informuoja visai grupei</p> <p>Diskutuoja apie retai matomus daiktus, žmonės, gamtos</p>
---	---	--	--

<p>- Domisi tautosakos, grožinės literatūros kūrinių, filmų, įvykių. Deklamuoja eilėraščius. Geba sekti pasaką, kurti, fantazuoti.</p>	<p>Kalbasi apie nuolat atliekamus ir aplinkoje matomus veiksmus. Diskutuoja apie savo pojūčius (ką mato, girdi, liečia, uodžia, ragauja, veikia). Pasakoja apie žaislus, žaidimus, žmones, gamtos reiškinius, gyvūnus, augalus, dienos išgyvenimus.</p> <p>Klausosi skaitomų buitinių pasakų, pasakų apie gyvūnus. Dainuoja daineles, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus. Klausosi, deklamuoja trumpus eilėraščius. Atpasakoja, improvizuoja trumpas pasakėles.</p>	<p>Domisi žmonių vardais. Diskutuoja apie santykius tarp žmonių. Tyrinėja daiktų savybes, jas įvardija. Kalbasi, pasakoja, atsakinėja ką matė, girdėjo, lietė, uodė, ragavo, veikė, ką išgyveno namuose, grupėje, kelionėje. Pasakoja apie žaislus, žaidimus, žmones, gamtos reiškinius, gyvūnus, augalus, dienos išgyvenimus praeityje. Pasakoja pagal paveikslą. Atpasakoja filmus, televizijos laidas.</p> <p>Klausosi skaitomų buitinių, stebuklinių pasakų, pasakų apie gyvūnus, minklių, priežodžių, dainelių, žaidimų, garsų pamėgdžiojimų. Domisi dainuojamąja ir sakytine tautosaka. Atpasakoja, seka jau girdėtas, savo sukurtas pasakas. Inscenizuoja trumpas pasakas, grožinės literatūros kūrinius, jų ištraukas. Iliustruoja žinomas ir savo kūrybos pasakas, jų veikėjus. Žaidžia žodžių</p>	<p>reiškinius, augalus, lietuvių šventes, apeigas, kitus tautos gyvenimo reiškinius. Pasakoja, kalbasi apie retai atliekamus veiksmus, santykius tarp žmonių ir visa kas gyva. Tyrinėja betarpiškai, nuolat suvokiamų, tiesiogiai nesuvokiamų objektų savybes. Diskutuoja apie tai, ką jis norėtų patirti, pamatyti, išgirsti, paliesti, paragauti, veikti. Domisi laikraščių, knygų, žurnalų iliustracijomis, fotoalbumų nuotraukomis, afišomis. Stebi simbolius gatvėse, parduotuvėse ir kt. Pasakoja apie žaidimus, aiškinasi konfliktus, pataria draugams, išsako savo nuomonę. Domisi įvairiais tautodailės ir kitokiais meno kūrinių. Klausosi skaitomų buitinių, stebuklinių pasakų, pasakų apie gyvūnus, minklių, priežodžių, dainelių, žaidimų, garsų pamėgdžiojimų, padavimų, raudų, pasakų be galo, erzinių. Aiškinasi kūrinių, erzinių intonacijas. Deklamuoja eilėraščius, trumpas poetas. Atpasakoja, seka</p>
--	---	---	--

<p>- Domisi parašytu žodžiu.</p> <p>- Geba teisingai tarti kalbos garsus.</p> <p>- Geba teisingai vartoti kalbos dalis.</p>	<p>Varto, „skaito“ knygeles, paveikslėlius. Kuria knygelėms, paveikslėliams pavadinimus. Stebi, ieško elementarių simbolių grupėje. Žymi daiktus įvairiais simboliais. Manipuliuoja įvairios medžiagos raidėmis. Piešia laiškus, „rašo“, „skaito“ grafiniais ženklais.</p> <p>Kalba aiškiai, neskubant. Taria taisyklingai balsius ir priebalsių poras (p-b, k-g, m-n, t-d).</p>	<p>žaidimus. Kuria pasakas, istorijas, ritminius dvieilius, ketureilius, sugalvoja pabaigą istorijai, istorijos pradžią.</p> <p>Kuria knygelėms, paveikslėliams pavadinimus. Žymi savo daiktus pirmąją vardo raidę. Aiškinasi, aptaria lentelių, schemų, aikštelių, gatvių planus, juos panaudoja žaidime. „Skaito“ knygeles draugams. „Leidžia“ knygeles. Štampuoja, piešia, lipdo savo vardo pirmą raidę, visą vardą. Domisi mamos, tėčio vardų raidėmis, rašymu. Klausosi įdomių žodžių, žaidžia žodžių žaidimus. Dėlioja korteles, paveikslėlius su raidėmis.</p> <p>Taria ilguosius ir trumpuosius balsius, dvibalsius. Klausosi gamtos, jį supančios aplinkos garsų, smulkiosios tautosakos kūrinų. Įsiklauso, atkuria, mėgdžioja girdėtus garsus. Žaidžia kalbinius žaidimus. Kalba aiškiai, su intonacija.</p>	<p>liaudies ir literatūrinės pasakas, praeities ir šiuolaikinius apsakymus, padavimus, savo kūrybos pasakas, istorijas. Inscenizuoja parinktus, pasirinktus kūrinėlius. Fantazuoja, kuria žodžius, tekstus. Žaidžia žodžių žaidimus. Iliustruoja žinomas ir savo kūrybos pasakas.</p> <p>Stebi, tyrinėja simbolius gatvėje, parduotuvėje, darželyje. Žymi daiktus kortelėmis su savo vardu. Aiškinasi, apžiūrinėja, domisi gyvenamųjų patalpų planais, žemėlapiams, Jonišio miesto planu. Knygelių leidimas. Domisi savo vardo raidėmis, bando jas rašyti spausdintinėmis raidėmis, suranda jas įvairiuose tekstuose. Bando rašyti, eksperimentuoja. Piešia, štampuoja, gamina raides, kitokius simbolius.</p> <p>Klausosi ir mėgdžioja gamtos garsus. Pastebi garsų bei žodžių skambėjimo panašumus ir skirtumus. Žaidžia kalbinius, didaktinius žaidimus. Girdi garsus žodžiuose.</p>
---	---	--	---

	<p>Vartoja daiktavardžius ir jo mažybines, malonines formas. Būdvardžiais, veiksmažodžiais,rieveiksminis nusako daiktų savybes ir veiksmus. Kalba vartodamas sinonimus, antonimus. Taisyklingai vartoja daiktavardžių skaičių. Derina būdvardžių ir daiktavardžių giminę, skaičių. Vartoja daiktavardžius su prielinksniais.</p>	<p>Kalboje vartoja įvairius daiktavardžių linksnius, veiksmažodžių laikus, prielinksnius. Sudarinėja žodžių junginius bei sakinius. Žaidžia didaktinius žaidimus, atlieka įvairias užduotis su žodžiais. Varto knygeles, paveikslėlius.</p>	<p>Kalbėdamas derina daiktavardžių, būdvardžių linksnius, skaičius, gimines, veiksmažodžių laikus, taisyklingai derina žodžius. Žaidžia žaidimus, atlieka įvairias užduotis su prielinksniais. Sudarinėja išplėstinius sakinius. Žaidžia kalbinius žaidimus.</p>
--	--	---	--

PAŽINIMO KOMPETENCIJA -
pažinti save ir kitus žmones kaip bendravimo partnerius,
tyrinėti supančią aplinką, gamtą;

- Nusiteikti vertinti ir pažinti save.
- Nusiteikti domėtis supančia aplinka, gamta ir jos reiškiniais, žmonėmis, darbu, kūryba, technologijomis.
- Ugdytis supratimą apie daiktų ir reiškinių įvairovę, suvokti jų tarpusavio ryšius.
- Nusiteikti pajusti supantį pasaulį įvairiais jutimo organais.
- Ugdytis gebėjimą įsivaizduoti, realybę skirti nuo vaizduotės.

Gebėjimai	3 metų vaikų veiksmas	4 metų vaikų veiksmas	5 metų vaikų veiksmas
<ul style="list-style-type: none"> • Geba domėtis savimi, savo šeima, suaugusiais žmonėmis, suvokia savo tapatumą, augimą, galias. 	<p>Domisi savimi, bendraamžiais ir kitais žmonėmis, jų išvaizda, panašumais ir skirtumais. Žiūrinėja nuotraukų albumus, klausinėja, apibūdina, pasakoja. Domisi savo asmeniniais daiktais. Piešia, lipdo, konstruoja. Dainuoja lietuvių liaudies dainas, žaidžia ratelius, liaudies žaidimus.</p>	<p>Domisi suaugusiųjų gyvenimu, darbais, kūryba, mokosi iš jų. Žaisdamas atkuria patirtus įspūdžius. Domisi artimiausia kultūrine aplinka: gimtuoju miestu, gimtinės gamta, krašto tradicijomis, papročiais, šventėmis. Tyrinėja judėjimo galimybes suvokdamas augimą, galias (pvz.: „kai mažas buvau, taip greitai nebėgiuodavau“...)</p> <p>Lygina, matuoja, ženklina kaip buvo anksčiau ir dabar. Piešia, lipdo, tapo, aplikuoja ką pamatė, patyrė, išgyveno.</p>	<p>Domisi, klausinėja apie vietinės bendruomenės gyvenimo tradicijas, praeities ir dabarties įvykius. Varto knygeles, žiūrinėja albumus, atvirukus, juose atpažįsta lankytas vietas, matytus pastatus, paminklus, tautinius simbolius, juos pavadina, apibūdina, pasakoja. Kaupia informaciją klausydamas pasakojimų, skaitymo apie miesto atsiradimą, praeitį, apie lietuvių liaudies tradicijas, papročius, šventes. Piešia, lipdo, tapo,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Geba pažinti artimiausią aplinką, įvardyti kai kuriuos aplinkos daiktus ir reiškinius. • Geba tyrinėti ir pažinti artimiausią aplinką visais pojūčiais. 	<p>Aptarinėja savo aplinkoje matytus įvairius namų apyvokos ir asmeninius daiktus, jais naudojasi. Eksperimentuoja, aiškinasi daiktų savybes (švelnus, aštrus...).</p> <p>Atpažįsta paveikslėliuose įvairius daiktus, juos įvardija. Kuria meninius darbelius apie grupėje esančius daiktus.</p> <p>Tyrinėja, grupuoja, rūšiuoja, lygina daiktus pagal dydį, formą, spalvą. Žaisdamas pastebi daiktui ar daiktų grupei būdingus požymius, juos lygina ir sudarinėja daiktų seką. Žaisdamas manipuliuoja įvairių daiktų grupėmis. Diskutuoja apie daiktų grupių lygybę</p>	<p>Dainuoja lietuvių liaudies dainas, žaidžia ratelius, liaudies žaidimus.</p> <p>Tyrinėja grupėje, kieme esančius daiktus, aiškinasi jų savybes. Dėlioja daiktus, paveikslėlius atrinkdamas, kas natūralu, o kas sukurta žmogaus. Stebi, aptaria senovinius namų apyvokos daiktus, švenčių atributiką, lygina juos su šiuolaikiniais. Klausosi skaitomų kūrinėlių, mena mįsles.</p> <p>Žaidžia, pastebėdamas išorinius daikto požymius, pokyčius. Žaidžia sudarydamas daiktų grupes pagal pasirinktą ar nurodytą požymį, grupuoja daiktus pagal jų paskirtį, medžiagas, iš kurios jie padaryti. Stebi ir klausinėja apie įdomius ar</p>	<p>aplikuoja ką pamatė, patyrė, išgyveno. Dainuoja lietuvių liaudies dainas, žaidžia ratelius, liaudies žaidimus. Žaidžia stalo žaidimus, padedančius lyginti, sisteminti, klasifikuoti, apibendrinti informaciją. Konstruoja matytus ir išivaizduojamus statinius.</p> <p>Tyrinėja grupėje, kieme esančius daiktus, aiškinasi jų savybes, įvardija esančių daiktų skirtumus ir panašumus. Eksperimentuoja su padidinamuoju stiklu, spyruoklėmis, veidrodžiais. Klausinėja apie daiktus, jų paskirtį, naudoja juos dirbdamas, žaisdamas... Supranta apibendrinamųjų žodžių prasmę (žaislai, drabužiai, baldai...).</p> <p>Klausosi skaitomų kūrinėlių, mena mįsles. Kuria meninius darbelius.</p> <p>Diskutuoja apie nuoseklumą, dėsningumą, priežasties ir pasekmės ryšį. Įžvelgia ir įvardina ryšius tarp daiktų, reiškinių ar jų grupių (priešingybių ryšius: šilta – šalta, mažai –</p>
--	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Geba orientuotis erdvėje, nusakyti erdvinę padėtį. • Geba pajauti laiko tėkmės pojūtį. • Geba domėtis gyvūnų gyvenimu. 	<p>ir nelygybę. Daiktus ir veiksmus pavadina žodžiais. Naudoja simbolius.</p> <p>Laisvai juda, veikia, tyrinėja supančią aplinką. Nustato, rodo ir pavadina kryptis (kairė, dešinė).</p> <p>Domisi, diskutuoja, atskiria paros dalis. Kalbasi apie ramybės ir aktyvumo ciklą, siedamas su vaiko gyvenimo ritmu. Piešia, lipdo, konstruoja.</p> <p>Domisi naminiiais gyvūnais, jų palikuonimis. Aiškinasi, klausinėja apie gyvūnų panašumus ir skirtumus. Imituoja, bando atkurti gyvūnų judesius, balsus. Klausosi lietuvių liaudies kūrybos apie gyvūnus. Stebi gyvūnus artimiausioje aplinkoje. Žiūrinėja knygas,</p>	<p>nesuprantamus aplinkos daiktus ar reiškinius. Daiktams, veiksams pažymėti, naudoja grafinius vaizdus. Žaidžia stalo žaidimus: loto, domino, dėlionės. Kuria, konstruoja, piešia, lipdo įvairius darbelius.</p> <p>Diskutuoja apie erdvinius daikto santykius su savimi. Žaisdamas, piešdamas, atlikdamas įvairius veiksmus orientuojasi stalo, popieriaus paviršiuje.</p> <p>Aiškina paros laiko tėkmę, teisingai pavadina paros dalis. Tyrinėja, stebi, klausinėja, klausosi pasakojimų apie dienos ir nakties kaitą, metų tėkmę. Kuria meninius darbelis.</p> <p>Kalbasi apie laukinių gyvūnų gyvenimą gamtoje, jų prisitaikymą prie aplinkos, prie įvairių metų laikų. Domisi gyvūnų mitybos įpročiais. Diskutuoja apie gyvūnų naudą žmogui. Žiūrinėja, varto knygas, enciklopedijas apie laukinius žvėris ir</p>	<p>daug... , funkcinius ryšius: adata, siūlas, siuvimo mašina – naudojami siuvant ir kt.; nuoseklumo ryšius: paros dalių kaita). Ieško informacijos knygoje, paveikslėliuose, drąsiai reiškia savo mintis. Žaidžia stalo žaidimus: loto, domino, dėlionės. Kuria, konstruoja, piešia, lipdo įvairius darbelius.</p> <p>Nustato daikto padėtį vienas kito atžvilgiu. Suvokia funkcinį erdvės išnaudojimą (uždara, atvira).</p> <p>Domisi savaitės laiko tėkme. Diskutuoja apie kasdienybės ir švenčių ritmą. Aiškinasi, klausinėja apie metų laikus, jų seką ir kaitą. Tyrinėja, stebi, klausinėja, klausosi pasakojimų apie dienos ir nakties kaitą, metų tėkmę. Kuria meninius darbelis.</p> <p>Stebi gyvūnus artimiausioje aplinkoje, išvykų metu – pievoje, parke. Dalyvauja išvykose į parką, pievas, parodas. Aiškinasi kuo naudingi gyvūnai.</p>
--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> Geba stebėti ir tyrinėti augalus. Domisi Žemės ir Dangaus objektais ir reiškinais. 	<p>nuotraukas apie naminius, laukinius gyvūnus Piešia, aplikuoja, lipdo gyvūnus</p> <p>Stebi ir prižiūri grupėje augančius augalus, jų augimo tarpsnius. Aiškinasi augalų naudą ir žalą žmogui. Klausosi pasakų, eilių apie augalus. Mena mįsles.. Piešia, aplikuoja, lipdo augalus.</p> <p>Žaidžia žaidimus su smėliu, vandeniu. Varto knygas, paveikslėlius, atlieka įvairias užduotis. Stebi, kalbasi apie saulę. Klausosi pasakojimų apie saulę, žemę, vandenį.</p>	<p>paukščius. Stebi vabalus, vabzdžius. Klausosi pasakojimų, mįslių, eilėraščių, patarlių apie gyvūnus. Kuria meninius darbelius apie gyvąją gamtą.</p> <p>Stebi augalus įvairiose vietose: grupėje, darželio kieme, gėlynuose, parke. Aiškinasi augalų dalis ir jų panaudojimą žmonių gyvenime. Geba paaiškinti sąvokas daržovės, uogos, vaisiai. Kalbasi, kaip reikia elgtis gamtoje. Stebi ir tyrinėja augalų atvaizdus meno bei tautodailės kūriniuose. Klausosi pasakų, eilių, dainų, padavimų apie augalus, jų ypatybes. Kuria meninius darbelius apie augalus.</p> <p>Domisi saulės, vandens svarba, atlieka eksperimentus su vandeniu. Diskutuoja apie vandens telkinius</p>	<p>Tyrinėja, apžiūrinėja juos pro padidinamąjį stiklą. Diskutuoja apie gyvūnų paros gyvenimo ritmą. Domisi gyvūnų jauniklių atsiradimo būdais. Padedant maitina, globoja gyvūnus. Aiškinasi, klausinėja, dalijasi išpūdžiais, mėgdžioja, vaizduoja gyvūnus. Klausosi pasakojimų, mįslių, eilėraščių, patarlių apie gyvūnus. Kuria meninius darbelius apie gyvąją gamtą.</p> <p>Tyrinėja, domisi darželio kieme, miesto parke augančiais augalais. Domisi kituose kraštuose augančia augmenija. Domisi vaistingaisiais augalais, renka vaistažoles, aiškinasi jų poveikį. Diskutuoja apie augalų prisitaikymą prie gamtos sąlygų. Kalbasi apie nuodingus ir naudingus augalus. Diskutuoja apie elgesį gamtoje, apie gamtos grožio išsaugojimą. Padedant sodina, daigina, laisto, prižiūri augalus. Klausosi pasakų, eilių, dainų, padavimų apie augalus, jų ypatybes. Kuria meninius darbelius apie gamtą.</p>
---	---	--	---

	Piešia, aplikuoja.	<p>Žemėje esančias: upės, ežerus, vandenynus. Aiškinasi, iš kur atsiranda lietus, perkūnija, debesys, vaivorykštė. Kalbasi apie senovės žmonių pagarbą vandeniui. Aptaria dangaus šviesulius: saulę, mėnulį, žvaigždes. Domisi žvaigždynais. Klausosi skaitomų kūrinių apie Žemės ir Dangaus kūnus. Mena mįsles. Kuria meninius darbelius.</p>	<p>Kalbasi apie Žemės ir Dangaus paslaptinę, šventumą, didybę. Diskutuoja apie vandens naudą žmogui, augalams, gyvūnams. Aiškinasi vandens panaudojimą gamtoje, buityje. Domisi vandens telkiniais, bando surasti vandens plotus gaublyje. Atlieka įvairius eksperimentus su vandeniu. Diskutuoja apie racionalų vandens panaudojimą, apsaugą nuo užteršimo. Aptaria dangaus šviesulius, saulės poveikį gyviems organizmams. Aiškinasi, klausinėja apie mėnulį, žvaigždes, domisi žvaigždynais. Klausosi skaitomų kūrinių (pasakų, padavimų...) apie Žemės ir Dangaus kūnus. Mena mįsles, dainuoja dainas, kuria meninius darbelius</p>
--	--------------------	--	---

MENINĖ KOMPETENCIJA –
tenkinti saviraiškos ir kūrybinius poreikius, patirti estetinius išgyvenimus, , įgyti
meninės veiklos įgūdžių.

- Pajusti aplinkos, gamtos, žmonių sukurtų meno kūrinių grožį, muzikos skambumą, spalvų įvairumą.
- Jausti malonumą klausantis įvairios muzikos, bendraujant su kitais vaizdo kalba.
- Pradėti išreikšti savo mintis, jausmus, nuotaiką įvairiais raiškos būdais.
- Vertinti meninės ir estetiškos patirties įspūdžius.
- Girdėti gamtos garsų įvairovę, gėrėtis jų skambumu, melodingumu
- Pajausti kalendorinių švenčių, savo krašto papročių, dainų, žaidimų savitumą, įvairovę.

Gebėjimai	3 metų vaikų veiksmas	4 metų vaikų veiksmas	5 metų vaikų veiksmas
VAIDYBA <ul style="list-style-type: none"> • Geba žaisti socialinius vaidybos žaidimus. 	Žaidžia laisvai, improvizuoja, atkuria patirtus išgyvenimus, interpretuoja. Žaidžia su vaidmens reikmenimis.	Žaidžia, interpretuoja, fantazuoja. Žaidimams naudoja įvairius žaislus, daiktus, įrankius, kostiumus, jų detales, įvairias dekoracijas.	Žaidžia, interpretuoja, kuria, fantazuoja drauge su kitais. Kuria siužetus, fizinius, intonacinius veiksmus. Dalijasi įspūdžiais su kitais. Kuria vaidinimams

<ul style="list-style-type: none"> • Geba vaidinti su lėlėmis ir kaukėmis • Geba improvizuoti. • Geba ir domisi pasakomis, eilėraščiais, dainomis. • Geba išreikšti savo įspūdžius 	<p>Žaidžia stalo teatro žaidimus, gamina lėlės-figūrėles. Domisi lėlės valdymu (lėlė juda iš vienos vietos į kitą), vaidybinės išraiškos priemonėmis (kalba, intonacija). Ieško, tyrinėja, eksperimentuoja, atranda vaidybai tinkamų ir netinkamų žaislų, daiktų. Vaidina trumpas sceneles pagal literatūrinius, muzikinius, pačių sukurtus siužetus. Gaminasi kaukes šventėms. Žaidžia – vaidina trumpus siužetus.</p> <p>Improvizuoja laisvai judėdamas, naudoja pagalbines priemones</p> <p>Klausosi tautosakos kūrinių, liaudies dainų, eilėraščių.</p>	<p>Gamina piršto, flaneleografui skirtas lėles. Eksperimentuoja su tradicinėmis natūraliomis ir dirbtinėmis medžiagomis (popierius, siūlai, skiautės ir kt.), buities daiktais (kojinėmis, ledų pagaliukais, įvairiais vienkartiniais indeliais. Ieško būdų saviraiškai. Domisi vaidyba lėlėmis, jas gaminasi, kuria siužetus. Gamina tradicines ir netradicines kaukes, vaidina su jomis.</p> <p>Žaidybinės – siužetines situacijas išreiškia kūno dydžio, svorio, formos, judėjimo ritmo ypatybėmis (aš – medinukas). Domisi pantomima. Bando savarankiškai kurti žaidimų siužetus.</p> <p>Klausosi gyvo, raiškaus sekimo, deklamavimo, dainavimo. Aiškinasi teksto nuotaikas. Lavina balso skambumą.</p>	<p>kostiumus, kaukes, dekoracijas.</p> <p>Gamina įvairias pirštines, lazdelines, šešėlių teatrui skirtas lėles. Vaidina, improvizuoja, fantazuoja. Kuria siužetus, tariasi, skirstosi vaidmenimis, kviečiasi žiūrovus. Lankosi spektakliuose. Aiškinasi, domisi tradicinių kaukių prasme, bando pajusti persikūnijimą į veikėjus. Domisi teatru, aktorais, jų veikla.</p> <p>Domis žaidybinėmis – siužetinėmis situacijomis, bando ištraukti į jas skambant muzikai. Žaidžia pantomimą, valdo charakterinius pantomimos judesius. Savarankiškai kuria žaidimų siužetus.</p> <p>Ilgųjų ir trumpųjų balsių, priebalsių, priegaidžių tarimą lavina žaidybinėse situacijose. Kalbasi paukščių „kalba“, juos mėgdžioja. Kalbasi apie stebuklinių pasakų nepaprastumą, eilėraščių ir dainelių</p>
--	---	---	---

<p>DAILĖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geba dailės priemonėmis išreikšti patirtus įspūdžius, gamtos reiškinius • Geba piešti įvairius daiktus, žmonės, gyvūnus, perteikti jų nuotaikas. • Geba naudotis įvairiomis piešimo priemonėmis, technikomis • Pažįsta spalvas bei ats-palvius. 	<p>Stebi vaidybinę veiklą. Vertina veikėjus, dalijasi įspūdžiais.</p> <p>Piešia, tapo, aplikuoja, lipdo, gėrisi dailės kūriniais. Stebi, suranda piešimo priemonių paliekamus pėdsakus. Eksperimentuoja, atranda įvairius raiškos būdus: linijas, dėmes, jų derinius.</p> <p>Grafiškai pavaizduoja informacinius ženklus. Piešia geometrines, laisvo kontūro formas. Stebi, tyrinėja tautinių rūbų raštus, spalvų derinius, patys ornamentuoja dekoruoja. Iliustruoja skaitytų knygelių veikėjus. Užbaigia linijinius motyvus, fotokopijas</p> <p>Tapo ant įvairių paviršių, pirštais, plaštakomis, visa</p>	<p>Dalijasi įspūdžiais išgyvenimais. Piešiniais atkuria personažus</p> <p>Piešia, tapo, aplikuoja, lipdo, gėrisi dailės kūriniais.</p> <p>Piešia žmogų, jo kūno dalis. Piešia arti ir toli esančius daiktus, įvairiai juos jungia. Domisi, apžiūrinėja realius objektus, juos vaizduoja.</p> <p>Piešia panaudodamas įvairią gamtinę medžiagą. Eksperimentuoja su keliomis dailės</p>	<p>lyriškumą. Klausosi tautosakos kūrinėlių.</p> <p>Kalba, diskutuoja apie vaidinimų sukeltą nuotaiką, reiškia asmeninius emocinius vertinimus. Piešiniais atkuria matytus vaizdus, išgyvenimus.</p> <p>Piešia, tapo, aplikuoja, lipdo, gėrisi dailės kūriniais.</p> <p>Piešia judančius kūnus, portretus. Domisi mūsų krašto tautiniais rūbais, Bando tikslia dekoruoti, atkartoti. Piešia girdėtų pasakų, kūrinių personažus, jų pabaigas.</p> <p>Piešia panaudodamas įvairią gamtinę medžiagą. Eksperimentuoja su keliomis dailės raiškos priemonėmis.</p>
--	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> Geba plėsti, kirpti, klijuoti. <ul style="list-style-type: none"> Geba eksperimentuoti su forma. Įvairiai formuoja lipdom-ąją medžiagą. <ul style="list-style-type: none"> Kuria erdvines konstrukcijas <p>MUZIKA</p> <ul style="list-style-type: none"> Geba dainuoti įvairias daineles 	<p>pėda. Taško dantų šepetėliu, pučia šiaudeliu lašą akvarelės. Štampuoja neįprastus daiktus. Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto, įvairaus formato popieriaus. Apvedžioja, spalvina trafaretus.</p> <p>Pažįsta pagrindines spalvas</p> <p>Plėšo, karmo ir aplikuoja plokščias ir pusiau plokščias formas, geometrines formas. Dėlioja ornamentus. Aplikuoja popieriaus juostelėmis įvairius daiktus. Kuria paveikslus koliažo technika: aplikavimą iš pjuvenų, drožlių, audinių. Derina aplikaciją su piešimu, tapymu</p> <p>Aiškinasi, tyrinėja molio, plastilino savybes. Lipdo įvairias geometrines ir netaisyklingas formas.</p>	<p>raiškos priemonėmis. Dekoruoja guašu sausas ir drėgnas medžiagas. Kuria darbelius naudojant dekoratyvinį ir mozaikinį štampavimą</p> <p>Eksperimentuoja maišydamas dvi ir daugiau spalvų. Spalvomis reiškia literatūros, muzikos kūrinio išpūdžius. Tapo faktūrinius ir reljefinius paveikslus.</p> <p>Aplikuoja siužetinius paveikslėlius. Plėšo, kerpa pagal kontūrą, kuria įvairius daiktus siužetus. Aplikacijai naudoja laikraščius, žurnalus, reklaminį popierių.</p> <p>Aiškinasi, tyrinėja molio, plastilino savybes. Lipdinius puošia išpaudimais, raižiniais. Lipdo iš vieno gabalo (ištempiant,</p>	<p>Tapymą derina su štampavimu, aplikavimu.</p> <p>Eksperimentuoja įvairiomis spalvomis, išbando spalvų pokyčius. Tapo „šiltomis“, „šaltomis“ spalvomis.</p> <p>Kerpa labai smulkias detales, jomis aplikuoja įvairių formų daiktus, siužetinius paveikslėlius. Žaidžia dekoravimo elementais, kuria tautodailei būdingus ornamentus. Kerpa iš sulenkto popieriaus geometrines ir netaisyklingas formas.</p> <p>Kuria darbelius ant plokščio pagrindo. Lipdo derindamas spalvas. Domisi keramika, lanko parodas.</p>
---	--	--	---

	<p>Klausosi, pajunta, skiria muzikos žanrus (daina, šokis, ratelis). Atpažįsta girdėtus kūrinius. Klausosi gamtos garsų, civilizacijos triukšmų.</p> <p>Tyrinėja garso išgavimo būdus įvairiais muzikos instrumentais: „gamtos“, savo gamybos, ritminiais ir melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais: pagaliukais, būgneliais, barškučiais ir kt. Atlieka ritminius pratimus. Muzikos instrumentais pritaria savo dainavimui, kitų grojimui.</p> <p>Šoka išreikšdamas save ritmiškais kūno judesiais (trepsi, ploja delnais, pliaukšteli perkelius. Atlieka paprasčiausias figūras (pritupia, sukasi už parankių, padidina ir sumažina ratelį. Orientuojasi erdvėje, juda darniai, sutartinai.</p>	<p>solistas, choras, orkestras, kompozitorius, liaudis. Klausosi, kaip skamba tyla.</p> <p>Tyrinėja garso išgavimo būdus įvairiais muzikos instrumentais: „gamtos“, savo gamybos, ritminiais ir melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais: pagaliukais, būgneliais, barškučiais, molinukais, metalofonu ir kt. Šiais instrumentais atlieka ritminius, melodinius pratimus.</p> <p>Šoka išreikšdamas save ritmiškais kūno judesiais (spragsėti pirštais, caksėti liežuvio). Eina ir bėga rateliu, atlieka tik vienodo tempo ratelius bei šokius.. Šoka bėgamuoju, pristatomuoju, dvigubu žingsneliais. Juda grupelėmis, išsirikiavus gyvatėle.</p>	<p>kur skamba muzika: koncertų salėse, kine, namie, darželyje... Klausosi senovinės lietuvių liaudies ir kitų tautų muzikos. Skambančiai muzikai pritaria kūno judesiais (plojimu, siūbavimu, žygiavimu...).</p> <p>Groja, mėgdžioja, kartoja kartu su pedagogu. Žaidžia garsais, kuria, improvizuoja, mėgdžioja.</p> <p>Šoka išreikšdamas save ritmiškais kūno judesiais (pralindimais). Juda pavieniui, ratu, aštuoniuke, vingiuota linija, kvadratu. Šoka atbulomis, sudaro du ratelius, sustoja į vorą, juda poromis, susikabinus rankomis ir pan. Šokdamas improvizuoja, kuria.</p>
--	---	--	--

--	--	--	--

UGDYMO METODAI IR BŪDAI

Įstaigos programoje numatyti ugdymo (si) metodai.

Žaidybinis metodas - skatinantis vaikų teigiamas emocijas, padedantis formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukonzentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą;

Vaizdinis metodas - nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius.

Praktinis metodas, kurio pagalba vaikams padedama per veiklą pažinti ir suprasti juos

supančią aplinką.

Žodinis metodas (pasakojimas, pokalbis) suteikiantys galimybę perduoti informaciją;

Kūrybinis metodas, sudarantis sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų.

Projektinis metodas, skatinanti vaikus sieti ugdimąsi su tikrove, ieškant sąsajų tarp daiktų ir reiškinių, pratinantis dirbti grupėje su kitais, sprendžiant visiems aktualias problemas.

Taip pat vaikų veikloje integruojami aktyvaus ugdymo **būdai**:

- ❖ grupinė veikla, bendradarbiavimas;
- ❖ individuali vaiko veikla;
- ❖ komunikavimas, minčių lietus
- ❖ vaikų veiklos projektai, bendradarbiavimas;
- ❖ tyrinėjimas, eksperimentavimas;
- ❖ meninė raiška.

Ugdymo būdai taikomi lanksčiai, atsižvelgiant į vieno vaiko ir vaikų grupės poreikius, ugdymo situacijas .

Vaikų veiklos turinį įtakoja:

- ❖ ikimokyklinio ugdymo principai;
- ❖ vaikų žaidimų, pokalbių ir kt. veiklos stebėjimas;
- ❖ vaikų, tėvų, pedagogų pasiūlymai.

UGDYMO APLINKA

Ugdymo tikslams įgyvendinti kuriama individuali, saugi, estetiška, funkcionali, atitinkanti vaikų amžių, savo krašto kultūros dvasią, šiuolaikinės visuomenės poreikius ir higienos normų reikalavimus atitinkanti, aplinka

Aplinkai keliami reikalavimai:

- aplinka turi stimuliuoti vaiko veiklą, aplinkoje vaikas turi rasti viską, ko reikia žaidimui, veiklai ir poilsiui;
- aplinka turi būti funkcionali, kad vaikai galėtų žaisti netrukdydami vieni kitiems, turėtų pakankamai erdvės, pakaktų žaislų visiems;
- žaislai ir kitos priemonės turi atitikti vaikų poreikius;
- aplinka turi būti suskirstyta į mažesnes erdves individualiai veiklai ir didesnę erdvę judėjimui;

- patalpas, baldus, įrangą, priemones pritaikyti vaiko specialiesiems ugdymo(si) poreikiams tenkinti;
- kuriant ugdymo turinį įgyvendinti tinkamą aplinką, vadovautis „Mokyklų aprūpinimo standartais“.

Emocinis grupės klimatas

Vaikui garantuojamas fizinis saugumas, gera emocinė atmosfera, palanki socialinė aplinka. Pedagogas kartu su šeima padeda vaikui adaptuotis naujoje aplinkoje, sudaro sąlygas kiekvienam individualiai perimti naują aplinkos ir dienos ritmo kaitą, pratina prie veiklos neįprastose vietose, naujų žmonių.

Įgyvendinant ugdymo turinį, atsižvelgiama į įgimtą vaiko gyvenimo ritmą, individualius įpročius, galias, temperamentą, charakterį, kultūrinį lygį, bendravimo žaidžiant ypatumus.

PEDAGOGO, VAIKO IR ŠEIMOS SĄVEIKA

Pedagogas ir šeima vieni kitus supažindina su vaiko įpročiais, nuostatomis, vertybėmis, įstaigos ir šeimos tradicijomis;

Ugdymo turinys įgyvendinamas kartu su šeima visą vaiko buvimo įstaigoje laiką.

Pedagogas veiklą planuoja kryptingai ir tikslingai, derindamas vaiko poreikius, tėvų interesus ir programoje numatytus tikslus.

Ugdymo procesą organizuoja kūrybiškai, patraukliai. Vaikus skatina bendrauti ir bendradarbiauti, perimti vieni iš kitų teigiamą patirtį.

Pedagogas bendrauja su kitais pedagogais, socialiniais partneriais, vaikui specialiąją paramą teikiančiais specialistais.

Kompetencijų ugdymo uždavinių įgyvendinimui pedagogas kūrybiškai renkasi veiklos būdus, metodus, formas, kuria funkcionalią, stimuliuojančią, estetišką aplinką.

Žaidimą renkami, kaip vaiko saviugdą, lavinimosi bei ryšių su aplinka formavimo priemonę, metodą, būdą.

Ugdymo turinys nuolat papildomas naujomis idėjomis.

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Siekiant pažinti vaiką, jo individualumą, nustatyti gebėjimų lygį, bei sukautą patirtį, įstaigoje taikoma visuminio vertinimo sistema. Ugdymosi pasiekimų vertinimas padeda numatyti tolesnes ugdymo kryptis, bei pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupei ir individualiems vaiko poreikiams.

Vaiko ugdymosi pasiekimai vertinami pagal kompetencijas. Specialiųjų poreikių vaiko vertinimui sudaryta individuali vertinimo sistema, kuri apima vaiko bendravimo, kalbos, savitvarkos, pažinimo procesų, motorikos vystymąsi.

Vertinimo metodai ir būdai

- ❖ Vaiko stebėjimas
- ❖ Pokalbis su tėvais
- ❖ Anketos ar klausimynai tėvams; vaikams(savęs įsivertinimui)
- ❖ Vaiko kalbos bei veiklos vaizdo įrašų analizė

- ❖ Vaiko kūrybos darbėlių analizė
- ❖ Individualios ugdymo programos

Ugdymosi pasiekimų vertinimo dažnumas

- ❖ Vaiko gebėjimų vertinimas adaptacijos laikotarpiu
- ❖ Du kartus per metus (rugsėjo ir gegužės mėn.) Atskirais atvejais, atsižvelgiant į individualius vaiko poreikius, vertinimas vyksta ir dažniau.
- ❖ Vaikai, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, vertinami tris kartus per metus (rugsėjo, sausio ir gegužės mėn.)

Vertinimo vykdytojai ir dalyviai

Vaiko pasiekimus vertina auklėtojas ir kiti įstaigos specialistai : logopedas, spec. pedagogas, papildomojo ugdymo pedagogai (dailės, muzikos, šokių), tėvai. Spec. poreikių vaikų vertinimą atlieka: spec. pedagogas, logopedas, masažistas, kineziterapeutas, auklėtojas, tėvai.

Vaiko pasiekimų dokumentavimas ir pateikimo formos

- ❖ Vaiko dienoraštyje – ankstyvojo amžiaus vaiko pažangos žingsneliai
- ❖ Vaiko aplanke – ikimokyklinio amžiaus vaiko dailės darbeliai, atliktų pratybų užduočių rinkinys, elgesio, žaidimų ir kt. stebėjimų aprašai, vaiko mintys, pasakojimai, kalbos, „perliukai“, pedagogų ir kitų specialistų išvados ir komentarai.

Vertinimo rezultatai pateikiami pokalbiuose su tėvais, pedagogais, ataskaitose.

Vertinimo informacijos panaudojimas

Vaiko pasiekimų vertinimo medžiaga laikoma grupėje ir yra konfidenciali. Vaiko pasiekimų vertinimo rezultatai pateikiami tik vaiko tėvams (globėjams). Be tėvų sutikimo informaciją apie vertinimą neteikiama.

Vertinimo medžiaga saugoma tol, kol vaikas išeina į priešmokyklinę grupę

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigą reglamentuojantys teisės aktai. – V.: Presvika, 2001
2. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas 2003m. birželio 17 d. Nr IX – 1630
3. Vaiko gerovės Konceptija, Lietuvos Respublikos Seimo 2003m. gegužės 20 d. nutarimo nr. IX-1569 priedėlis.
4. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533
5. Rekomendacijos savivaldybėms dėl centralizuoto vaikų priėmimo į švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. ISAK-918 (Žin., 2003, Nr. 69-3147)
6. Lietuvos higienos norma HN 75:2002 „Ikimokyklinio ugdymo įstagos. Higienos normos ir taisyklės“ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 102 (Žin., 2002, Nr. 27-968).
7. Lietuvos švietimo koncepcija. – V.: Leidybos centras, 1992.
8. Vaikų teisių konvencija. – Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas, 2000.

9. Monkevičienė O. Užsienio valstybių ikimokyklinio ugdymo programų modeliai// Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. II dalis. – V.: Leidybos centras, 1995. – P. 6-9.
10. Monkevičienė O. Naujojo ugdymo turinio bei kūrybinio jo įgyvendinimo būdų psichologinės-pedagoginės ištakos. – Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. I dalis.– P. 78-82.
11. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. – V.: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
12. Ankstyvojo ugdymo vadovas/Monkevičienė O. (sud.) – V.: Minklės leidykla, 2001.
13. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. – V.: Leidybos centras, 1993.
14. Vaikų darželio programa „Vėrinėlis“. – V.: Leidybos centras, 1993.
15. Bakūnaitė J. Humanistinio vaikų ugdymo programa. Auginu gyvybės medį. – V.: Eugrimas, 1998.
16. Adaškevičienė A. Judėjimo džiaugsmas. Lietuvos ikimokyklinukų fizinio aktyvumo optimizavimo programa. – 1996.
17. Aukime sveiki ir stiprūs. Vaikų sveikatos ir fizinio ugdymo programa. –
18. Bortkevičienė V. Kad mažylis augtų sveikas. Korekcinė kūno kultūros programa. – 1995.
19. Gaižutis A. Estetinio ir meninio ugdymo programa. – V., 1989.
21. Martinkėnaitė J. Individualios ugdymo programos specialiųjų poreikių vaikams sudarymas//Darbo patirtis. Vilniaus 64-asis specialusis darželis. – V.: UAB „Viltis“, 1999. P. 9-17.
22. Piliuvienė A., Dailidienė N., Jakučiūnienė D. ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvensenos įgūdžių ugdymo programa. – V.: Leidybos centras, 1997.
23. Rauckis J., Drungilienė D. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa. – 2003.
24. Universaliosios sveikatos ugdymo bei rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa. – V., 2000.
25. Bitinas B. Ugdymo filosofija. – Vilnius: ENCIKLOPEDIJA, 2000. – 248 P.
26. Staniunaitienė R., Briskmanienė J., Mainelienė A. Ikimokyklinukų pasiekimų aplankas 3-4 metų vaikams. – Šviesa, 2008
27. Staniunaitienė R., Ikimokyklinukų pasiekimų aplankas 3-4 metų vaikams. – Šviesa, 2008
28. Staniunaitienė R., Briskmanienė J., Mainelienė A. Ikimokyklinukų pasiekimų aplankas 3-4 metų vaikams. – Šviesa, 2008
29. Gražienė V. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų bei pažangos vertinio gairės ir aprašas“- „Presvika“ 2008

PRIEDAI